

fornødne Materiale for til at kunne opstille et saadant Uendningsforslag. Det har imidlertid været forhandlet i Udvalget umiddelbart før Mødet her, og naar jeg staar alene med dette Forslag, da betegner det ikke, at jeg i og for sig staar ene med Hensyn til Forslagets Realitet, idet nogle Medlemmer ere stemte for at gaa samme Vej, andre Medlemmer forbeholde sig deres Stilling, og enkelte, ialtfald den ærede Ordfører, delvis ere imod det. Nu skylder jeg at begrunde selve Forslaget, og hvorfor jeg stiller det. Donse Krudtværk har staaet i Forhold til Marineministeriet og den danske Flaade i omtrent 150 Aar. Jeg skal ikke komme ind paa dette Forholds Historie iøvrigt, men jeg skal holde mig til et Par Tilfælde, hvor vi have behandlet vort Forhold til dette Krudtværk her i Salen i den nyeste Tid. Det var i 1870—1871, at den daværende Marineminister forelagte for Thinget et Forslag om at bevilge 6,000 Kr. som et Laan til Anskaffelsen af en ny Maskine til Donse Krudtværk mod et Afdrag af 1,000 Kr. aarlig, og det gjorde Ministeriet af tre eller fire Grunde, ligesom man nu tager det. Jeg beder den høitærede Formand om Tilladelse til at nævne enkelte Sætninger. Ministeriet siger: „Det Forhold, hvori Ministeriet fra ældre Tid er til Donse Krudtværk, er af den Bestaffenhed, at det endogjaa har været anset for tvivlsomt, hvorvidt man var berettiget til ligesom at hævde det, og der er ialtfald en høi Grad af Billighed for, at der i saadanne Tilfælde af det Offentlige ydes Gieren en Understøttelse“. Saa udvikles der, at det af flere Grunde er hensigtsmæssigt at yde denne Understøttelse ved at fortsætte Virksomheden. For det Første, siger man, er det høist ønskeligt udenfor Frederiksværk at have endnu et Krudtværk her i Landet, da Uheld af og til kunne indtræffe, hvorved Værket maa standses for en kortere eller længere Tid. For det Andet har Donse Krudtværk steds ved sine Leverancer tilfredsstillet Jordringerne, saa der ingen Tvivl næres om, at det, naar den fornødne Udvidelse finder Sted, ogsaa vil tilfredsstille Marinens Arv og omarbejde Marinens ældre Krudtbeholdning, som ikke er tilfredsstillende. Endvidere siger Marineministeren, at det er fordelagtigt at bevare Forbindelsen, da Værket altid har havt moderate Priser. Thinget gif ind

paa dette rentefri Laan mod 1,000 Kroners Afdrag, og Værket anskaffede en Maskine til Fabrikation af kubist Krudt, som fra Flaadens Søtøimester fik meget rosende Vidnesbyrd. Jeg har selv set disse Dømme, som jeg kan staae tilbeie, saa det er Noget, som ikke kan benegtes. Saaledes fortsatte man med Donse, og at man ikke har taget fejl i den Forventning, man nærede med Hensyn til Donse i dens Forhold til Marinen under den nye Udvikling af Krudtværket, bevises derved, efterat man fra kubist Krudt maatte gaa over til Anvendelse af prismatisk Krudt, som Marineministeren, det vil sige den nuværende høitærede Marineminister med et Forslag, hvorefter han paa Finantslovsforslaget for 1880—81 forlangte et Beløb af 12,000 Kr. til Donse Krudtværk til Anskaffelse af en kraftigere Maskine, for dermed at kunne forarbejde prismatisk Krudt til Brug for vort svære Skytz, og det siges, at efter de indhentede Oplysninger var der god Grund til at antage, at Drøhse ved Hjælp af et saadant Laan vilde kunne holde en saadan Maskine. Man anser det for særdeles ønskeligt, hedder det, at dette Resultat kan naaes, ikke blot fordi det er af Vigtighed, at alt vort Krudt forarbejdes her i Landet, men ogsaa fordi det er af ikke ringe Betydning, at der haves to Krudtværker, hvorfor der er al Anledning til at understøtte det eneste private Krudtværk, der haves. Det var i Samlingen 1880—81. Imod disse 12,000 Kr. sagde Finantsudvalget og Thinget ikke et Ord. Det var et Laan paa de samme Vilkaar som det forrige, nemlig 1,000 Kr. Afdrag aarlig og rentefrit. Der blev ingen Finantslov det Aar, vi gif paa den midlertidige, og efter den midlertidige kunde dette Laan ikke ydes, men endnu da tre Fjerdedele af Finantsaaret vare gaaede, i den sidste Del af Aaret, var den nuværende høitærede Marineminister fremdeles af den Mening, at det er saa vigtigt at bevare de to Krudtværker, saa vigtigt, at Donse faar denne svære Maskine til Forarbejdelse af prismatisk Krudt til vort svære Skytz, at den høitærede Minister uden dertil erhvervet Bevilling yder vedkommende Fabrikant under 8de Januar 1882 det paagældende Laan mod en Panteforskrivning. Det var altsaa ifjor, ved denne Tid, for noget over et Aar siden, da stod det for den nuværende høit-